

Rozpatrując wyniki analiz wszystkich glin badanych z gub. Radomskiej, należy mieć na uwadze, że gliny te były analizowane w stanie surowym, bez uprzedniego szlamowania, i że przeto w większości przypadków własności chemiczne i fizyczne tych glin, po dokonaniu starannego szlamowania, zmieniłyby się o tyle, że możnaby ich użyć nietylko do fabrykacji fajansu, ale w odpowiednich mieszaninach nawet i do fabrykacji wyrobów porcelanowych.

Ponieważ zebranie wszystkich prób glin do badania było połączone z wielu trudnościami, a nawet nieprzyjemnościami, gdyż niektórzy z inteligencji naszej na prowincyi brali mnie i p. Lewińskiego zapewne za zakapturzonych agitatorów, niech mi przeto wolno będzie nietylko w imieniu własnym i p. Lewińskiego, ale i w imieniu Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, którego byliśmy delegatami, złożyć na tem miejscu publiczne podziękowanie wszystkim tym osobom, które udzielaniem informacji i pomocy, lub gościnnością ułatwiały nam naszą pracę, a mianowicie: p.p. Lange, Dziewulskiemu i Stępkowskiemu z Opoczna, T. Popowskiemu z Trojanowic, Bayerowi z Machor, administracyi dóbr Chlewiska, Wład. Ankowskiemu i Kwasiborskiemu z Ostrowca i Księciu Druckiemu-Lubeckiemu z Ómielowa.

O glince zielonej w Królestwie Polskiem.

(Z Pracowni Chemicznej Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie).

Podali **Jan Bielecki i Jan Harabaszewski.**

Z pośród zielonych farb naturalnych tylko dwie mają szerokie zastosowanie: ziemia zielona zwana też glinką zieloną i zieleń górską. Tę ostatnią otrzymuje się też sztucznie.

Ziemia zielona w stanie surowym przedstawia wilgotną, glinkowatą, ciągliwą lub ziemistą masę o różnych odcieniach: w stanie najbardziej czystym jest seledynowa (niebieskawo-zielona), mniej czysta zaś bywa oliwkowo-zielona lub czarno-zielona. Spotyka się w przyrodzie w wielu miejscach, ale głównie w Czechach i Monte Baldo, nad jeziorem Garda (w górnych Włoszech), skąd w większej ilości jako zieleń werońska wchodzi do handlu. Oprócz tego znajduje się na Cyprze, w Tyrolu, w Harzu i w Saksonii (koło Zwickau nad Renem). U nas w Królestwie napotymano ją w różnych miejscach, jak np. w Pankach, powiatu Częstochowskiego (Pusch), koło Puław, gub. Lubelskiej (ustna wiadomość od p. Józefa Siomy), pod Suchedniowem, gub. Radomskiej (ustna wiadomość od D-ra Lud. Kossakowskiego), a w Galicyi, według słów prof. Br. Pawlewskiego, ma występować pod Kałuszem. Próba glinki zielonej, jaka nam się dostała do rąk i została poddana szlamowaniu, a następnie analizie chemicznej, pochodzi ze wsi Radonie, pow. Błońskiego, gub. Warszawskiej, gdzie występuje warstwami prawie pod samą powierzchnią ziemi.

Pod względem mineralogicznym glinika zielona ze wsi Radonie, jak mi łaskawie zakomunikował ustnie p. J. Sioma, przedstawia mieszaninę drobniotkich ziaren kwarcu i łuseczek minerału, który jest glaukonitem.

Skład chemiczny tej glinki zielonej oznaczony przez nas wykazuje tablica poniższa:

SiO ₂	50,94
Al ₂ O ₃	9,95
FeO	5,72
Fe ₂ O ₃	12,52
CaO	2,66
MgO	2,65
K ₂ O	3,12
Na ₂ O	1,27
P ₂ O ₅	0,59
Strata po prażeniu . . .	11,21

Gliniki zielone używane są obecnie w przemyśle farb jako podłoże do t. zw. farb wapiennych (Kalkfarben), gdyż posiadają własność wchłaniania bez pośrednictwa zaprawy zasadowych barwników smołowych, jak aurami-ny, zieleni malachitowej, zieleni brylantowej, fuksyny i t. p., i w ten sposób otrzymane farby są zupełnie nieczułe na wapno. Przyczem różne glin-ki zielone posiadają różną zdolność wchłaniania barwników zasadowych, co zależy od większej lub mniejszej zawartości krzemionki i innych części składowych, a wskutek tego można otrzymywać bardzo różne odcienia. Przygotowanie glinki zielonej do użycia odbywa się bądź przez mielenie, gdyż twardość jej jest mała (1—2), bądź przez szlamowanie, gdy chodzi o lepsze gatunki handlowe.

Studia mikrochemiczne.

Przez D-ra Arnolda Bollanda.

Rzecz przyjęta przez Wydział mat.-przyr. Akad. Umiejętności w Wiedniu na posiedz. z 9.VII.08 w poczet publikacji Akademii.

(Dalszy ciąg).

Chlorek platynowy i bromek sodowy wydziela obok czer-wonego, mikrokrystalicznego osadu, tabliczki takie, jakie wydziela chlorek złotowy i bromek sodowy (Fig. 56); dość liczne są też igły. Zaćmienie proste.

Chlorek platynowy i jodek sodowy: czarne tabliczki, do-chodzące przeciętnie do 5 μ.

Kwas fosforowo-molibdenowy: bezpostaciowy, albo mi-krokrystaliczny biały osad.

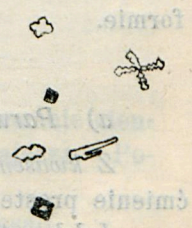

Fig. 56.